

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาจีนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านภาษาต่างประเทศ
3. การสอนอ่านภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ
4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาขาวิชาภาษาจีน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1364) ได้ให้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับ “อ่าน” ว่า คือ ว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วย เรียกว่าอ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องอ่านออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ; สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ เช่น อ่านสีหน้า อ่านริมฝีปาก อ่านใจ; ตีความ เช่น อ่านรหัส อ่านลายแทง; คิด นับ (ไทยเดิม)”

คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต (2544 : 3) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการรับสาร พจนานุกรมให้ความหมายของคำ “สาร” ว่าส่วนในของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แก่น เนื้อ ของแข็ง ความแข็งแรง กำลัง ของจำเป็น ของแท้ ส่วนสำคัญหลัก ข้อใหญ่ใจความ ความหมายที่แท้ ค่าย่อ เรื่องย่อ ฯลฯ ข้อเท็จจริง ความคิด เรื่องราว เหตุการณ์ ข้อมูลตัวเลขและเนื้อหา จินตนาการ ฯลฯ ที่มีการส่งมาจากผู้อื่น โดยท่าทางและถ้อยคำ การอ่านหนังสือเป็นการรับสาร ซึ่งแสดงด้วยถ้อยคำที่เขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์ (ภาพ รหัส แผนภูมิ) และอักษร โดยใช้วิธีสำหรับรับสารที่แสดงเป็นลายลักษณ์อักษร คือ ตา

ชญาสินทร์ (2545 : 9) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือความสามารถในการออกเสียงตามตัวหนังสืออย่างถูกต้อง ตลอดถึงเป็นการรับรู้เรื่องราวเพื่อจะให้เกิดความจำ ความเข้าใจ และความคิด

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญและคณะ (2542 : 45) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการอ่านได้คือ การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ข้อมูลโดยผ่านตัวอักษร เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ของผู้อ่าน ทำให้เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้

2. ความสำคัญของการอ่าน

ไพพรรณ อินทนิล (2546 : 7-9) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกมักจะเสียเปรียบ กลายเป็นคนล้าหลัง ไม่ทันโลก ไม่ทันเหตุการณ์ อาจจะถูกหลอก เสียรู้ได้ง่าย และไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความสุขในการเข้าสังคม ดังนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะเบื้องต้นที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นที่จะต้องใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
2. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เพราะการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ล้วนแต่ใช้การอ่านเป็นสื่อในการเรียนรู้ทั้งสิ้น ทำให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การอ่านเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม การอ่านหนังสือจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิด สติปัญญา จริยธรรม ศิลธรรม และเชาวน์ปัญญาได้เป็นอย่างดี และรู้จักนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ ทำให้สามารถกระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมแก่ส่วนรวม

ชยานินทร์ (2545 : 9-10) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษร โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

1. เพื่อความรู้ การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา คนที่อ่านหนังสือเก่ง มักเป็นคนเรียนเก่ง และประสบความสำเร็จในการเรียนเสมอ
2. เพื่อความคิด การอ่านที่จะนำความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนมาให้นั้น ต้องเป็นอ่านที่มีใช้ เป็นอย่างเลื่อนลอย มิใช่อ่านเป็นนกแก้วนกขุนทองที่พูดได้โดยไม่รู้ความหมาย มิใช่อ่านอย่างที่ไม่สนใจ ไทยบอกว่า เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา แต่เป็นการอ่านที่มีเป้าหมาย อ่านอย่างมีการกำหนดจดจำ พินิจพิจารณา ใคร่ครวญ คืออ่านไปคิดไป จับใจความให้ได้
3. เพื่อความบันเทิง การอ่านแต่ละครั้ง ต้องให้รู้ความหมายและเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องราวตามสมควร จะมากหรือน้อยต้องให้ได้อะไรบ้าง ในการอ่านแต่ละครั้ง อย่าปล่อยให้สายตาผ่านตัวหนังสือไปโดยเปล่าประโยชน์

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 3) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เล็กจนโต การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอน นักเรียนนักศึกษาจะสามารถเล่าเรียนได้เก่งจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ครูอาจารย์ผู้สอนจำเป็นจะต้องอ่านเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนอยู่ตลอดเวลา

ปัจจุบันเป็นโลกของข่าวสารข้อมูล มีหนังสือพิมพ์และสื่อต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ใหม่ ๆ แนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะต้องติดตามให้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นการอ่านจึงมีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้น และจะต้องพัฒนาการอ่านได้รวดเร็ว รู้จักเลือกเรื่องที่อ่าน เข้าใจในสัญลักษณ์ของสื่อต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จะทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

มีความรู้ความสามารถที่จะเอาชนะธรรมชาติและโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ที่มีโรคใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ มนุษย์จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าวิจัยอยู่ตลอดเวลา การอ่านจะทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ รู้จักรักษาสีผิวของตน รักษาสุขภาพ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรม กระทำตนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน คนที่อ่านหนังสือไม่ออกนับว่าเป็นคนด้อยโอกาสอย่างยิ่ง การอ่านมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านป้ายโฆษณา ฉลากยา หนังสือพิมพ์ แผนที่ พจนานุกรม ป้ายชื่อถนนหนทาง ตำรา นโยบาย ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องอ่านในชีวิตประจำวัน การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อคนทุกอาชีพทุกเพศทุกวัย การอ่านช่วยให้คนเรารอบรู้ ฉลาด ทันโลก ทันเหตุการณ์ และเป็นกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จ

3. พฤติกรรมการอ่าน

พฤติกรรมในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ของต่าง ๆ ของคนเรา มีปัจจัยหรือเงื่อนไขในการกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรมการอ่านของผู้อ่าน ดังที่สมบุรณ์ ศาเลยาชีวิน (2526 : 25-27) ได้อธิบายกฎแห่งพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลตามแนวคิดของเคท เลวิน (Kurt Lewin) ว่า เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$B = f(P, E)$$

B ย่อมาจาก Behavior คือ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล หมายถึงการกระทำต่อการอ่านหรือความสนใจ และความต้องการในการเลือกอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ การใช้สถานที่อ่าน จำนวนครั้งที่อ่านภายในหนึ่งสัปดาห์ การใช้ระยะเวลาในการอ่านแต่ละครั้ง ช่วงเวลาที่อ่านและกิจกรรมต่อเนื่องที่ทำหลังจากการอ่าน

P ย่อมาจาก Person คือ ตัวบุคคล ซึ่งรวมทุกสิ่งทุกอย่างของบุคคล ของผู้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ บุคลิกภาพของบุคคล ระดับการศึกษา พื้นความรู้ ความสามารถ อายุ เพศ อาชีพ รายได้ สถานภาพในครอบครัวและสังคม ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นผลมาจากความเจริญเติบโตตามธรรมชาติ และเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ผ่านมาด้วย

E ย่อมาจาก Environment คือ สิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมในที่นี้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ คือ หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ และอื่น ๆ ที่มีอยู่ ทั้งที่บ้านตนเอง บ้านเพื่อน บ้านผู้ใหญ่บ้าน ที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน ที่วัด ที่โรงเรียน ที่มีอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึง สิ่งแวดล้อมทางบุคคล ทางจิตใจอีกด้วย

จากสมการข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ของการอ่านมีตัวบุคคลหรือผู้อ่าน และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดให้ผู้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์แสดงพฤติกรรมทางด้านการอ่านออกมา

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 6) ได้กล่าวถึง การที่พฤติกรรมของแต่ละบุคคลจะปรากฏออกมาแต่ละครั้ง แสดงว่าพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นผลอันเนื่องมาจากบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

โดยบุคคลจะเกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยการรับรู้ ทศนคติ ค่านิยม และภาวะรับการจูงใจ จากนั้น จึงแสดงพฤติกรรมออกมาในด้านความคิด การตัดสินใจ การประเมินผล และการติดต่อสื่อสาร

บุคคลจะเกิดพฤติกรรมการอ่านได้ต่อเมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (สื่อสิ่งพิมพ์) ด้วยวิธีการอ่าน ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์จะผ่านกระบวนการของการรับรู้ ซึ่งหมายถึง กระบวนการในการเลือกรับ การจัดระเบียบและการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่บุคคลพบเห็น หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ทศนคติที่เป็นสภาพความพร้อมทางด้านจิตของบุคคลซึ่งเป็นผลรวมของความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ความรู้สึก และทำให้บุคคลพร้อมที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ค่านิยมเป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เป็นตัวกำหนด ตัวตัดสินใจ ชี้นำให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ภาวะรับการจูงใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ทั้งการรับรู้ ทศนคติ ค่านิยม ภาวะรับการจูงใจ จะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการอ่านที่อาจออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันไปตามอายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา เศรษฐกิจ หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน

ในส่วนของอิทธิพลต่อการอ่าน ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2525 : 39-43) กล่าวว่า อิทธิพลต่อการอ่านประกอบด้วย

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้อ่าน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อม การจูงใจ สมรรถวิสัยในการอ่าน คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ อายุ เพศ ประสบการณ์เดิม
 2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับการอ่าน หมายถึง ความแตกต่างประการต่าง ๆ ของวัสดุในการอ่าน ซึ่งอาจแตกต่างกันได้ในด้านความยากง่าย ความยาวของเนื้อหา ความคล้ายคลึง การมีความหมายของเนื้อหา ความสนุกสนานของสิ่งที่อ่าน
 3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับวิธีอ่าน เช่น การฝึกฝน การท่องจำ การใช้ประสาทรับรู้ช่วยในการอ่าน
 4. ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
- ด้วยเหตุนี้ การที่จะศึกษาพฤติกรรมการอ่านนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวกับการอ่านด้วย

4. ความถี่และระยะเวลาในการอ่าน

ในเรื่องความถี่และระยะเวลาในการอ่านนั้น อาจจะไม่มีหลักการหรือทฤษฎีที่กำหนดเกี่ยวกับความถี่และระยะเวลาในการอ่านที่แน่นอนชัดเจน แต่ส่วนมากจะเป็นลักษณะของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความถี่และระยะเวลาในการอ่าน ดังเช่นผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของคนไทยปี 2552" ซึ่งจัดโดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ว่า (วรรณิ แกมเกตุ, 2553 : บทคัดย่อ) โครงการการศึกษาสถานการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของคนไทยปี 2552 นี้ ทำขึ้นเพื่อสร้างเครื่องมือในการสะท้อนความเป็นจริงที่ชัดเจนเรื่องการอ่าน หนังสือของคนไทยที่

ตรงตามสภาพที่เป็นอยู่ ด้วยการพัฒนาดัชนี หรือตัวบ่งชี้การอ่าน โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 5,865 คน และการจัดประชุมกลุ่มย่อย 156 คน และศึกษากรณีผู้ที่มีนิสัยการอ่านสุดโต่ง ทั้งกลุ่มที่ชอบอ่าน และไม่ชอบอ่าน อีก 191 คน ครอบคลุม 13 จังหวัดทุกภูมิภาคของไทย พบสถิติสะท้อนพฤติกรรมการอ่านของคนไทย ระบุว่าคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 94 นาทีต่อวัน โดยเด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างในการอ่านมากที่สุด ขณะที่คนอายุ 49 ปีขึ้นไป ใช้เวลาว่างอ่านน้อยที่สุด อาชีพข้าราชการใช้เวลาว่างอ่านหนังสือมากที่สุด ส่วนอาชีพอื่นๆ เช่น ภิกษุ แม่บ้าน ทหารเกณฑ์ ใช้เวลาว่างอ่านน้อยที่สุด ด้านที่ตั้งของถิ่นที่อยู่ที่แตกต่างกัน พบว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมือง มีดัชนีการอ่านมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตนอกเมือง ส่วนเด็กและเยาวชนที่ไม่อ่านหนังสือ มีสาเหตุจากความ ขี้เกียจ แม้จะมีหนังสือ และสถานที่ให้อ่าน ก็ไม่ยอมอ่าน และยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ไม่อ่านหนังสือเลยจนถึงอ่านทุกวัน เฉลี่ยอ่าน 4 วันต่อสัปดาห์ ที่อายุน้อยกว่า 20 ปี อ่านน้อยที่สุด เฉลี่ย 3-4 วันต่อสัปดาห์ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอ่านมากที่สุด เฉลี่ย 5-6 วันต่อสัปดาห์ ระดับประถม อ่านน้อยที่สุด เฉลี่ย 3-4 วันต่อสัปดาห์ อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเอกชน มีจำนวนเรื่องที่อ่านใน 1 สัปดาห์มากที่สุด เฉลี่ย 5 วันต่อสัปดาห์ ส่วนอาชีพรับจ้าง และเกษตรกรน้อยที่สุด เฉลี่ย 3 วันต่อสัปดาห์

นอกจากนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการอ่านเฉลี่ยต่อวันอยู่ ระหว่าง 0-18 ชั่วโมงต่อวัน เฉลี่ย 1.568 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 94 นาทีต่อวัน ผู้ที่อายุน้อยกว่า 20 ปี มีเวลาอ่านเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด เฉลี่ย 115 นาทีต่อวัน ส่วนอายุมากกว่า 49 ปีขึ้นไป อ่านน้อยที่สุด เฉลี่ย 75 นาทีต่อวัน สำหรับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีเวลาอ่านเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด เฉลี่ย 116 นาทีต่อวัน ส่วนระดับประถมน้อยที่สุด เฉลี่ย 76 นาทีต่อวัน อาชีพนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ว่างงาน มีเวลาในการอ่านเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด เฉลี่ย 113 นาทีต่อวัน ส่วนอาชีพ รับจ้าง และเกษตรกร อ่านน้อยที่สุด เฉลี่ย 66 นาทีต่อวัน

สำหรับระยะเวลาในการอ่านหนังสือที่เหมาะสมในแต่ละครั้งนั้น คือ อย่างน้อยครั้งละ 2 ชั่วโมง เพราะในช่วงครึ่งชั่วโมงแรกของการอ่านหนังสือ นั้น เป็นช่วงปรับสภาพจิตใจให้จดจ่อกับสิ่งที่กำลังอ่าน และหลังจากนั้นเราจะมีสมาธิมากขึ้น (Puzzy, 2011 : 1)

5. โอกาสในการอ่าน

Ketsarin Srithammarak (2555 : 1) กล่าวว่า การอ่านเปรียบเสมือนการเปิดโลกความคิดของเราขึ้นมาอีกโลกหนึ่ง เป็นการเพิ่มรายได้ทางปัญญาของเราเอง ฉะนั้นการพกพาหนังสือติดตัว จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการอ่านได้ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใด เราจะไม่พลาดโอกาสในการอ่านไปได้

นอกจากนี้ สถานที่ที่มีอิทธิพลต่อการอ่านสูงมาก คือ สถาบันการศึกษาและบ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ทำให้เรามีโอกาสในการอ่านได้มากที่สุด เนื่องจากสถาบันการศึกษาจะมีห้องสมุดที่มีหนังสือดี ๆ ให้เข้าไปศึกษาค้นคว้าได้เป็นประจำ ส่วนที่บ้านนั้นจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่านได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) และจากการสัมภาษณ์เปิดใจยอดเด็กอัจฉริยะ (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2008 : 1) นั้น พบว่า เด็กส่วนมากจะอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง และติดตามข่าวสารเพื่อหาความรู้รอบตัวเป็นประจำ

6. วัตถุประสงค์ในการอ่าน

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2550 : 22-23) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. อ่านเพื่อให้รู้ แบ่งออกเป็น

1.1 เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ ได้แก่ การอ่านคำแนะนำ อ่านเพื่อตอบปัญหาซึ่งยังข้องใจอยู่

1.2 อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งโดยย่อและโดยละเอียด

1.3 อ่านเพื่อต้องการข่าวสาร ข้อเท็จจริง

1.4 อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เพื่อต้องการประโยชน์เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะหรือเพื่อทำตำรับตำราทั่ว ๆ ไป

1.5 อ่านเพื่อหาข้อมูลประมวลเข้าเอามาทำวิจัยเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์แก่ชาติในส่วนรวม

2. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจให้เกิดความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านเพื่อพักผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากงานประจำ ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้น หรือเรื่องระดับถึงขนาดเป็นวรรณกรรมและวรรณคดีต่าง ๆ

3. อ่านเพื่อสังคม หรือให้สังคมยอมรับ เรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางแล้วว่า คนรักหนังสือหรือผู้รักการอ่านเป็นคนที่น่าคบ อาจเข้ากับคนต่างชั้นต่างระดับได้ง่าย ยิ่งเป็นคนที่มีความรู้จริง ๆ จากการอ่านการฟัง และไม่มีนิสัยเลวร้ายอย่างอื่นอยู่ในกมลสันดานแล้วยิ่งเป็นที่นิยม เข้าไหนเข้าได้ ไม่มีใครรังเกียจ การสนใจอ่าน โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัว จะทำให้มีความรู้กว้างขวาง มีทัศนคติทันสมัยคุยกับใคร ๆ ก็รู้เรื่อง อาจแสดงความคิดเห็นให้เป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นคนมีคุณค่าต่อหมู่คณะ และต่อสังคม ทั้งสังคมเฉพาะกลุ่มและสังคมในประชาชาติอีกด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 165-166) ได้กำหนด จุดมุ่งหมายปลายทางของการอ่าน คือ การพัฒนาเพื่อจะไปสู่จุดหมายนั้นให้ได้ เราต้องพัฒนาการอ่านของเรา เมื่อเราเรียนรู้ตัวอักษร รู้จักประสมสระ พยัญชนะให้เกิดเป็นคำหรือตัวหนังสือ เรียนรู้คำที่มีอยู่ในหนังสือเล่มแรก ๆ ที่ใช้ในการเริ่มเรียน กล่าวได้ว่า เราพออ่านหนังสือออกแล้ว การอ่านออกเป็นเพียงบันไดขั้นต้นของการอ่านที่พัฒนาแล้ว ที่จะต้องกระทำต่อไปคือ พยายามอ่านสิ่งที่อ่านได้ยาก ต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายของคำ ของประโยค และของเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือ บางทีต้องใช้เครื่องมือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม เพื่อให้รู้ความหมายของคำ บางทีต้องอ่านหนังสืออื่นอีกเล่มหนึ่ง เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาในหนังสือเล่มที่กำลังอ่านอยู่ นอกจากอ่านเรื่องที่ยากให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว เราต้องอ่านโดยรู้จักวิเคราะห์แยกแยะได้ว่า เนื้อหานั้นถูกต้องเพียงไร สมเหตุสมผลเพียงไร จะเป็นประโยชน์หรือให้โทษประการใด และเนื่องจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ที่ออกมาในรูปของหนังสือมีมากมาย แต่เวลาที่อ่านมักมีจำกัด เราต้องอ่านให้เร็วขึ้น โดยเก็บความสำคัญให้ได้มากที่สุด นี่แหละคือการอ่านที่พัฒนาแล้ว

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 23-25) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่านว่า คนเราต้องการอ่านหนังสือเพราะอะไร แต่ละคนจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. อ่านเพื่ออยากรู้อยากเห็น
2. อ่านเพื่อแก้ปัญหา
3. อ่านเพื่อความรู้และเพื่อการศึกษา
4. อ่านเพื่อค้นคว้าและวิจัย
5. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ
6. อ่านเพื่อรักษาสุขภาพ
7. อ่านเพื่อปรับปรุงงานอาชีพ
8. อ่านเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน
9. อ่านเพื่อแก้เหงาหรืออ่านเพื่อฆ่าเวลา
10. อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

7. ความสามารถในการอ่าน

ความสามารถหรือสมรรถภาพในการอ่านนั้น ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2518, อ้างถึงใน เพลินพิศ เนติธรรมกุล, 2546) ได้กล่าวว่า สมรรถภาพการอ่านของบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนอ่านได้ทุกประเภท บางคนอ่านได้เฉพาะบางประเภทเท่านั้น บางคนอ่านได้แค่ผิวเผิน แต่บางคนอ่านแล้ววิเคราะห์วิจารณ์ได้ ดังนั้นสมรรถภาพในการอ่านของบุคคลจึงอาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. อ่านออก หมายถึง อ่านตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ได้
 2. อ่านคล่อง หมายถึง อ่านได้คล่องแคล่วไม่ติดขัด
 3. อ่านเข้าใจเรื่อง หมายถึง อ่านแล้วจับใจความได้ว่า เรื่องที่อ่านกล่าวถึงอะไร
 4. อ่านแล้วแยกแยะได้ เช่น แยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็นในข้อเขียนนั้น ๆ ได้
 5. อ่านแล้วตีความวินิจสารได้ หมายถึง อ่านแล้วเข้าใจถึงสารที่ผู้เขียนต้องการส่งถึงผู้รับได้
- เข้าใจเจตนา ความรู้สึกนึกคิดที่ผู้เขียนแฝงเร้นในข้อเขียน

8. ปัญหาในการอ่าน

ปัญหาด้านการอ่านมีสาเหตุหลายประการ ซึ่งการที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการอ่าน การอ่านช้า หรือเมื่ออ่านแล้วจับประเด็นไม่ได้นั้น อาจเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ดังในบทความที่ดีมีสาระได้สรุปไว้ (2010 : 1) ดังนี้

1. การอ่านอย่างไม่มีวัตถุประสงค์
2. การขาดสมาธิในการอ่าน
3. การรู้จักคำศัพท์ไม่เพียงพอ
4. การไม่รู้จักเทคนิคในการอ่านที่ดี
5. การย้อนกลับไปอ่าน

สิ่งที่เป็นปัญหาในการอ่าน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2529, อ้างถึงใน กฤษณพันธ์ เพ็งศรี, 2536) ยังได้สรุปไว้ว่า ปัญหาในการอ่านมี 3 ประเด็น คือ อ่านไม่ออก อ่านไม่เป็น และไม่อ่าน
ถนนมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2530) กล่าวว่า ปัญหาของการอ่าน อาจเป็นเพราะไม่มีหนังสือ
อ่าน ไม่มีเวลาอ่าน ไม่มีที่อ่าน อ่านช้า อ่านไม่เข้าใจ และอ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์

นอกจากนี้ ปัญหาการอ่านอาจเกี่ยวเนื่องมาจาก ผู้รับสารอ่านออก แต่ไม่คล่อง อ่านออกแต่
สรุปใจความที่อ่านไม่ได้ อ่านออกแต่ไม่ชัดเจน สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจไม่ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอ่าน
ไม่มีตัวควบกล้ำ วรรคตอนไม่ถูก อ่านออกแต่ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่สนใจที่จะอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
เพิ่มเติมให้กว้างขวางออกไป อ่านออกแต่ไม่รู้จักอ่านเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านอาชีพที่ตนประกอบอยู่
อ่านออกแต่ไม่มีนิสัยที่จะอ่านเพื่อหาความเพลิดเพลินและจรรโลงใจ (ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2528, อ้างถึงใน กฤษณพันธ์ เพ็งศรี, 2536)

และกำธร สติกรุล (อ้างในฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2525 : 60-62) ยังให้แนวคิดเกี่ยวกับ
ปัญหาหรืออุปสรรคในการอ่านว่าอาจเนื่องมาจาก

1. ความยากง่ายในด้านความหมายเรื่องราว
2. ความยากง่ายในเรื่องรูปตัวหนังสือ

แสดงว่าสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้รับสาร จะต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ
ผู้อ่าน ให้ความรู้อย่างหลากหลาย ลักษณะรูปของตัวหนังสือต้องมีสัดส่วนสมดุลกัน การเอาตัวหนังสือมา
เรียงกันเป็นบรรทัดต้องมีความยาวที่เหมาะสม ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ในด้านของ
สีสนั่น ถ้าเป็นสีที่ไม่ใช่สีขาวดำ จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและจำได้มากกว่า

9. การแก้ปัญหาในการอ่าน

จากที่ได้กล่าวถึงปัญหาในการอ่านมาแล้วนั้น ในบทความที่ดีมีสาระยังได้บอกถึงวิธีการแก้ปัญหาทั้ง
5 ด้านสรุปไว้ (2010 : 1) ดังนี้

1. การแก้ปัญหาด้านการอ่านอย่างไม่มีวัตถุประสงค์สามารถแก้ไขได้โดยเลือกวิธีการอ่านให้เหมาะสม
กับวัตถุประสงค์ เช่น ต้องการอ่านเพื่อหาคำตอบบางประการ ก็ให้อ่านคร่าวๆ ไม่ต้องละเอียดมากนัก หรืออ่าน
เพื่อพินิจพิเคราะห์หรือศึกษารายละเอียด ก็ต้องอ่านอย่างละเอียด หาข้อมูลสนับสนุนที่สอดคล้องกับประเด็น
หรือความคิด และประเมินความคิดเห็นจากข้อเขียน แต่ถ้าเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิงก็ไม่ต้องละเอียดมาก
นัก อาจให้การอ่านอย่างรวดเร็วก็ได้

2. การแก้ปัญหาด้านการขาดสมาธิในการอ่านสามารถทำได้โดยการเลือกสถานที่ที่สงบ แสงสว่าง
เพียงพอ หลีกเลี่ยงการนอนอ่านเนื่องจากจะทำให้ง่วงหลับได้ และควรทำภารกิจส่วนตัวให้เสร็จเรียบร้อยก่อน
เริ่มอ่าน สร้างความพร้อมทางด้านจิตใจ โดยให้นึกว่าการอ่านเป็นงานอย่างหนึ่งที่จะต้องทำให้เสร็จ พยายาม
สร้างความแน่วแน่ในการอ่าน ไม่ใจลอย เพื่อให้สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การแก้ปัญหาด้านการรู้จักคำศัพท์ไม่เพียงพอ แก้ไขได้โดยการฝึกนิสัยให้รักการอ่าน เพิ่มพูน
คำศัพท์ ฝึกการอ่านจับใจความ พยายามเดาความหมายของคำที่อ่านพบใหม่ สังเกตดูคำศัพท์คำนั้นถูกใช้ใน

ตำแหน่ง หน้าที โอกาสใด จะช่วยในการเดาความหมาย หรืออาจใช้พจนานุกรมตรวจสอบความหมายของคำบางคำเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

4. การแก้ปัญหาด้านการไม่รู้จักเทคนิคในการอ่านที่ดี ซึ่งในการอ่านที่ดีจะต้องรู้จักส่วนต่างๆ ของหนังสือ สารบัญ คำนำ วัตถุประสงค์ และฝึกการอ่านที่รวดเร็ว โดยการหลีกเลี่ยงการอ่านทีละคำ แต่ให้อ่านทีละประโยค และต้องคำนึงถึงความเข้าใจในสาระที่อ่านด้วย สามารถใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ3R คือ สำรวจความครอบคลุมของเนื้อหาที่จะอ่าน ดูชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป จากนั้นตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร จากนั้นจึงอ่านเพื่อหาคำตอบให้กับคำถามที่ตั้งไว้ จำเนื้อหาที่อ่าน และทบทวนเนื้อหาซ้ำ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น จดบันทึกสิ่งที่อ่านให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญทั้งหมด

5. การแก้ปัญหาด้านการย้อนกลับไปอ่าน สามารถแก้ไขได้โดยสำรวจตนเองในเรื่องของพฤติกรรมการอ่าน ถ้ามีนิสัยการอ่านย่ำ ควรจะพยายามฝึกตนเองไม่อ่านซ้ำหรือย่ำ พยายามไม่ย้อนกลับไปอ่าน ควรอ่านต่อไปเรื่อย ๆ ขณะอ่านควรติดตามถึงประเด็นหลักประเด็นรอง ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงที่ได้รับ จะช่วยให้ไม่ต้องอ่านย้อนกลับ

10. ความสนใจในการอ่าน

วัฒนา สวรรยาธิปติ (2529) กล่าวว่า ในปัจจุบันเป็นยุคของข่าวสารข้อมูล สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) จึงเป็นสื่อกลางที่ช่วยเผยแพร่ความรู้ ข่าว หรือข้อมูลต่าง ๆ ได้ดีทางหนึ่ง

ความสนใจในการอ่านนั้น อาจขึ้นอยู่กับประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้เผยแพร่ความรู้มีหลายรูปแบบ เช่น (กฤษณพันธ์ เฟื่องศรี, 2536)

1. หนังสือ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีรูปร่างเป็นเล่ม ประกอบด้วยหน้าพิมพ์หลาย ๆ หน้า แล้วนำมาเย็บเข้ารูปเล่ม โดยมีปกหุ้มและติดสัน ซึ่งปกที่หุ้มอาจจะเป็นปกแข็ง หรือปกอ่อนก็ได้

2. นิตยสาร คือ สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกจำหน่ายเป็นรายสัปดาห์ หรือนานกว่านี้ โดยสม่ำเสมอเป็นประจำภายใต้ชื่อเดียวกัน แต่ไม่มีการออกจำหน่ายเป็นรายวัน ลงพิมพ์เรื่องความรู้ ข่าวสาร สารคดีบันเทิงคดี ฯลฯ จบในฉบับหรือต่อเนื่องกัน

3. วารสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นประจำ มีปก เย็บเล่ม แต่ไม่มีการตกแต่งรูปเล่มให้สวยงามเหมือนนิตยสาร เนื้อหาของวารสารส่วนใหญ่จะเน้นไปทางวิชาการ

4. หนังสือพิมพ์ มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ข่าว บทความ ความคิดเห็นและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ และให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ มักจะออกเป็นรายวัน แต่อาจออกเป็นราย 5 วัน 7 วัน หรืออื่น ๆ แต่ไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป ไม่เย็บเล่ม และไม่มีปก ขนาดของหนังสือพิมพ์มีขนาดไม่แน่นอน ส่วนใหญ่ใช้กระดาษขนาดประมาณ 40 x 55 ซม. และมีจำนวนหน้าประมาณ 16 หรือ 20 หน้า

5. จุลสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว จบภายในเล่ม ซึ่งมีความหนาไม่เกิน 36 หน้า มีปก เย็บเล่ม

6. แผ่นพับ แผ่นพับมีลักษณะเป็นแผ่นกระดาษแผ่นเดียว แต่นำมาพับ อาจจะพับเป็น 3 ส่วน 4 ส่วน แล้วแต่ความยาวของแผ่นกระดาษที่บรรจุเนื้อหา เนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ สำหรับแผ่นปลิว มีลักษณะเป็นกระดาษแผ่นเดียว จัดพิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้าได้ จุดมุ่งหมายของการทำแผ่นปลิว เพื่อที่จะเผยแพร่ความรู้ ความคิด หรือข่าวสารที่มีเนื้อหาน้อย สามารถบรรจุได้ในหนึ่งหน้าหรือสองหน้า

สื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้รับสารเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งพิมพ์เหล่านี้สามารถเก็บไว้ได้นาน หรือจนกว่าข้อมูลจะล้าสมัย ผู้อ่านสามารถเปิดรับได้ทุกเวลาที่ต้องการ ให้อ่านละเอียดได้มาก และสามารถทบทวนจนเข้าใจได้ อีกทั้งสามารถจะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือเห็นภาพพจน์ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากมีภาพ แผนภูมิ ฯลฯ ประกอบ (วัฒนา สวรรยาธิปติ, 2529)

เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้รับสารนั้น เสวก นักร้อง (2529) ได้เสนอไว้ว่า ควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. อ่านง่าย
2. เข้าใจง่าย
3. ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งในด้านให้ความรู้ใหม่ แนะนำทักษะและวิธีการใหม่ ๆ สร้างเจตคติใหม่ ๆ และช่วย ชักจูงให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติ
4. ให้ความเพลิดเพลิน
5. ยั่วให้หาหนังสืออื่น ๆ อ่านต่อไปอีก
6. หนังสือสำหรับผู้เริ่มอ่าน หรือมีความรู้้น้อย ควรมีความยาวตั้งแต่ 400-2,500 คำ เป็นอย่างมาก
7. ช่องว่างระหว่างบรรทัดกับตัวพิมพ์จะต้องวางให้ถูกต้อง เพื่อให้อ่านได้ง่าย และน่าอ่านมากยิ่งขึ้น
8. สำหรับสิ่งพิมพ์ที่มีปกนั้น ปกจะต้องมีรูปแบบที่ชวนให้หยิบอ่าน มีภาพประกอบที่ชัดเจน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านภาษาต่างประเทศ

ทฤษฎีการอ่าน

1. การอ่านแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Models)

การอ่านแบบล่างขึ้นบน เป็นกระบวนการอ่านที่ให้ความสำคัญกับการจดจำตัวอักษร คำศัพท์ วลี และประโยค โดยการตีความจากตัวอักษร คำศัพท์ เพื่อความเข้าใจในโครงสร้างประโยคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านที่เหมาะสมกับผู้ที่มีประสบการณ์ทางการอ่านน้อย เนื่องจากเป็นกระบวนการอ่านที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างประโยคก่อน จึงจะสามารถอ่านบทอ่านได้เข้าใจ กระบวนการอ่านลักษณะนี้เชื่อว่า ตัวอักษรรวมกันขึ้นมาเป็นข้อความหรือความหมาย ดังนั้นในส่วน

กระบวนการสอน ผู้สอนต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประกอบของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่อ่านได้

นักวิชาการหลายท่านไม่เห็นด้วยกับการอ่านแบบล่างขึ้นบน เนื่องจากมีข้อบกพร่องดังนี้

1. ผู้อ่านสามารถใช้กระบวนการระดับใดก็ได้เพื่อมาทดแทนกระบวนการระดับอื่นๆ ที่บกพร่องไป เช่น ผู้อ่านที่ประสบปัญหาการอ่านเนื่องจากไม่รู้จักคำศัพท์หรือไม่เคยเห็นคำศัพท์มาก่อน ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่อยู่ในกระบวนการระดับล่าง อาจจะหันมาใช้ความสามารถด้านบริบทของผู้อ่าน ซึ่งจัดว่าอยู่ในกระบวนการระดับสูงเพื่อที่จะช่วยในการทำความเข้าใจกับบทอ่านนั้น ๆ (Stanovich, 1980)
2. ขั้นตอนของหลักการของทฤษฎีนี้ค้านกับธรรมชาติของการอ่านที่โดยปกติควรจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะถ้าการอ่านเป็นไปตามขั้นตอนของทฤษฎีการอ่านแบบล่างขึ้นบนจริง การอ่านจะดำเนินไปอย่างช้ามาก ซึ่งไม่เป็นไปตามธรรมชาติ (Murtagh, 1989)

2. การอ่านแบบบนลงล่าง (Top-down Models)

การอ่านแบบบนลงล่างเป็นกระบวนการอ่านที่บทบาทของผู้อ่านจะเป็นบทบาทที่มีความแข็งขันและกระตือรือร้น เพราะในขณะกำลังอ่าน ผู้อ่านจะใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในระดับสูงเป็นต้นว่า การเดา การคาดคะเน หรือการทำความเข้าใจในเนื้อหาในบทอ่านเป็นช่วงหรือท่อนใหญ่ๆ ไม่ใช่อ่านแล้วแปลทีละคำ ตลอดจนการนำความรู้ที่ตัวเองมีอยู่ เช่น ความรู้ภูมิหลัง (background knowledge) หรือโครงสร้างความรู้ (schema) มาประกอบกับข้อมูลที่ผู้อ่านได้รับจากบทอ่าน

อย่างไรก็ตาม การอ่านแบบบนลงล่างมีจุดบกพร่องเช่นเดียวกับการอ่านแบบล่างขึ้นบน ดังนี้

1. การอ่านแบบบนลงล่างไม่ได้เน้นถึงการที่ผู้อ่านสามารถใช้กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งมาทดแทนกระบวนการที่ผู้อ่านติดขัดหรือมีปัญหาได้ โดยไม่คำนึงว่ากระบวนการนั้นจะอยู่ในระดับใดเช่นกัน แนวความคิดการใช้กระบวนการอ่านระดับอื่นมาทดแทนกระบวนการที่บกพร่องที่เรียกว่า compensatory assumption (Stanovich, 1980)
2. การใช้กระบวนการระดับสูงซึ่งในที่นี้หมายถึง การทดสอบสมมุติฐานจากข้อมูลชั้นนำในบริบท (contextual clues) มักไม่ได้รับการกล่าวถึงสำหรับผู้อ่านที่ไม่มีประสิทธิภาพ (poor readers) กล่าวคือ ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้อ่านที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาหรือมีข้อบกพร่องในกระบวนการระดับล่างที่อาจใช้ความรู้ในกระบวนการระดับสูงเพื่อทดแทนข้ออ่อนข้อด้อยของตัวเองในการใช้กระบวนการระดับล่างก็เป็นได้ (Stanovich, 1980)

นักวิชาการทางด้านการอ่านภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศสนับสนุนทฤษฎีการอ่านแบบ Top-down ในช่วงแรกๆ ผลจากการสนับสนุนทฤษฎีการอ่าน แบบ Top-down นี้ ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ที่เรามักพบเห็นในการทดสอบความเข้าใจ ในการอ่านภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ อาทิ การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท การทำกิจกรรมฝึกให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับเนื้อเรื่องที่จะได้พบในบทอ่านก่อนบทอ่านจริงๆ การทำแบบฝึกหัดที่ฝึกให้ผู้เรียนคาดคะเนเนื้อเรื่องการค้นหาใจความหลัก หรือการตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดในบทอ่าน เหล่านี้เป็นต้น (Dubin & Bycina, 1991)

3. การอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Models)

การอ่านแบบปฏิสัมพันธ์เป็นการอ่านแบบผสมผสานทฤษฎีการอ่านแบบล่างขึ้นบน และการอ่านแบบบนลงล่างเข้าด้วยกัน ผู้สนับสนุนทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญๆ มี Perfetti (1985); Rumelhart (1977); Stanovich (1980) โดยที่ทฤษฎีนี้เน้นแนวความคิดทฤษฎีการอ่านที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาความหมายซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการอ่าน (Dubin & Bycina 1991)

แนวความคิดของการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์แตกต่างจากแนวความคิดของทั้งการอ่านแบบล่างขึ้นบน และการอ่านแบบบนลงล่างในแง่ที่ว่าหากผู้อ่านประสบปัญหาในการอ่านหรือมีข้อบกพร่องในการที่จะใช้กระบวนการหรือกลยุทธ์ในการอ่านในระดับใดระดับหนึ่ง ผู้อ่านอาจหันไปใช้กลยุทธ์ชนิดอื่นที่ผู้อ่านคิดว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าหรือผู้อ่านถนัดมากกว่าเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เข้าใจในบทอ่าน โดยไม่คำนึงถึงว่ากลยุทธ์นั้นจะอยู่ในระดับใด (ระดับสูงหรือระดับล่าง) เช่น หากผู้อ่านมีปัญหาหรือมีข้อบกพร่องในกลยุทธ์ระดับล่างๆ อาจจำเป็นต้องพึ่งกลยุทธ์ระดับสูง เช่น ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาในการอ่านขณะนั้น (Stanovich, 1980)

Dubin & Bycina (1991) ชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้ทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์นี้จะเริ่มต้นจากทฤษฎีการอ่านในภาษาแรกก็ตาม แต่หลักการของทฤษฎีการอ่านชนิดนี้ได้รับการสนับสนุนและได้นำมาใช้ในการอ่านภาษาที่สองตามทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ทั้งสองกระบวนการคือการอ่านแบบล่างขึ้นบนและแบบบนลงล่างมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน หมายความว่า สองกระบวนการนี้ต้องทำหน้าที่ร่วมกัน การอ่านจึงจะได้ผลดียิ่งขึ้น

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า หลักการของทฤษฎีการอ่านแบบบนลงล่างได้รับความสนใจจากนักวิชาการการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในช่วงต้น ๆ แต่เมื่อพิจารณาแนวความคิดของทฤษฎีนี้ในแง่ของการใช้กลยุทธ์ที่จัดอยู่ในกระบวนการอ่านระดับสูงแล้ว ทฤษฎีการอ่านแบบบนลงล่างล้วนๆ ก็ดูไม่สมเหตุสมผล Just และ Carpenter (1980, อ้างถึงใน Murtagh, 1989: 13) ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของแนวความคิดการอ่านแบบบนลงล่าง เกี่ยวกับกลยุทธ์การทดสอบสมมุติฐาน (hypothesis testing) ว่าถ้าผู้อ่านใช้กลยุทธ์การอ่านตามลักษณะที่การอ่านแบบบนลงล่างอ้างไว้จริง สมอของผู้อ่านจะต้องแบกรับปริมาณข้อมูลที่บรรจุในความจำมาก เกินกว่าจะเป็นจริงได้

เมื่อพิจารณาการอ่านของผู้เรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศแล้ว ทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ น่าจะให้คำอธิบายได้ดีที่สุด การเข้าใจทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ยังจำเป็น และยิ่งต้องมีการฝึกฝนมากกว่าผู้เรียนภาษาแรก เนื่องจากผู้เรียนภาษาที่สองมักประสบปัญหาการทำความเข้าใจบทอ่าน ดังนั้นกลยุทธ์การอ่านที่เหมาะสมจึงยังมีความจำเป็นมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้อ่านบางคนที่เคยชินกับการอ่านไปแปลไป มักจะอ่านบทอ่านช้า ประเพทคำต่อคำ และหลายครั้งมักจะเปิดพจนานุกรมเพื่อค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ ผู้อ่านประเภทนี้พึ่งกระบวนการอ่านแบบล่างขึ้นบนและไม่ได้นำกลยุทธ์ประเภทความรู้รอบตัวหรือการคาดเดาอย่างมีหลักการมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ลักษณะการอ่านบทอ่านดังกล่าว คือการอ่านช้าๆ และมีการขัดจังหวะกระบวนการ การอ่านบ่อย ๆ เช่นนี้เป็นตัวการหนึ่งที่เกิดปัญหาในการทำความเข้าใจบทอ่าน แทนที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น ซึ่ง Dubin & Bycina (1991) เรียกลักษณะการอ่านแบบนี้ว่า

เป็นการ ‘short-circuit understanding’ ในทำนองกลับกัน ผู้อ่านบางคนมักจะมองข้ามข้อมูลชิ้นๆ ในบทอ่าน (textual clues) และเดาสุ่มโดยไร้หลักการ ดังนั้นการใช้กระบวนการหรือกลยุทธ์การอ่านแบบใดแบบหนึ่งมากเกินไปจนละเลยกระบวนการอื่น ๆ อาจเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจในบทอ่านได้

4. การอ่านแบบโครงสร้างความรู้ (Schema Theory)

การอ่านแบบโครงสร้างความรู้เป็นการสร้างที่ใช้อธิบายสิ่งสร้างแทนความรู้ในจิตใจ โครงสร้างความรู้มีบทบาทสำคัญต่อความเข้าใจในการอ่านเป็นอย่างยิ่ง ออซูเบล โนแวก และฮานีเซียน เชื่อว่าโครงสร้างความรู้ของคนเรานั้นบรรจุไว้อย่างมีลำดับอยู่ในสมองของคนเรา ข้อมูลที่เป็นความคิดรวบยอดกว้างๆ จะอยู่ในระดับที่สูงกว่าความคิดรวบยอดที่ชี้เฉพาะ หรือข้อมูลที่เป็นรายละเอียด การที่คนเราสามารถจัดลำดับความรู้ได้อย่างมีระบบระเบียบ กระฉับกระเฉง และคงทนถาวร เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้วิชาต่างๆ ผู้เรียนจะพบว่าการเรียนรู้จะง่ายขึ้น ถ้ารู้จักจัดลำดับความรู้ให้เป็นระบบชัดเจนและให้คงทนถาวร โครงสร้างความรู้จะไม่อยู่นิ่ง แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่คนคนนั้นได้รับ (วิสาข์ จิตวิตร, 2541 : 231)

William Winn and Daniel Snyder (1996 : 117 – 119) ได้กล่าวถึงโครงสร้างความรู้ไว้ดังนี้

โครงสร้างความรู้เป็นศูนย์กลางของทฤษฎีพุทธิปัญญาที่เป็นการอธิบายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นแทนความรู้ มีข้ออธิบายเกี่ยวกับลักษณะของโครงสร้างความรู้ ดังนี้

1. โครงสร้างความรู้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในความทรงจำ เป็นโครงสร้างที่มีการจัดเรียงความรู้บรรจุสิ่งที่เป็นความรู้เกี่ยวกับโลก
2. โครงสร้างความรู้ เป็นระดับขั้นสูงที่เป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป หรือเป็นนามธรรมมากกว่า จะเป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น
3. โครงสร้างความรู้ ประกอบด้วยความคิดรวบยอดที่เชื่อมโยงกัน
4. โครงสร้างความรู้ เป็นไดนามิก เปลี่ยนแปลงได้ด้วยการมีประสบการณ์ทั่ว ๆ ไป หรือ ผ่านการสอบ
5. โครงสร้างความรู้ จะมีบริบทสำหรับการอธิบายความหมายความรู้ใหม่ ลงไปในโครงสร้างความรู้ดังนี้

5.1 ความคิด คือ ความทรงจำที่ถูกจัดเรียงในโครงสร้าง ความจำของมนุษย์ ประกอบด้วยโครงสร้างทางปัญญาที่ถูกสร้างขึ้นอยู่ตลอดเวลา เป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับโลก และมีการเข้ารหัสและเรียกคืนตามลำดับงานของเราแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างความรู้เป็นไปตามธรรมชาติ และมีหน้าที่ด้วย (Bartlett, 1932)

5.2 โครงสร้างความรู้เป็นการอธิบายสิ่งที่สร้างขึ้นแทนความรู้ที่เป็นนามธรรมมากกว่าที่จะเป็นการเข้าใจในรูปของประสบการณ์ กล่าวคือ เมื่อเรามองเห็นแมว เราจะสังเกตเห็น สี ความสูง ขนาด การสืบทอด และลักษณะอื่นที่เป็นลักษณะเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างความรู้จะสร้างประสบการณ์เพื่อสร้างสิ่งแทนความรู้ของความหมายของคำว่าแมวในความทรงจำของเรา ความหมายที่สร้างขึ้นมาแทนจะระบุว่า เป็น

แมว แต่จะไม่มีรายละเอียด โครงสร้างความรู้เกี่ยวกับ “แมว” ของเราอาจจะบอกว่าแมวมีลักษณะอย่างไร แต่ไม่ได้บอกว่าแมวแต่ละตัวต่างกันอย่างไร โครงสร้างความรู้เป็นนามธรรม หรือมีลักษณะทั่วไป ซึ่งมีประโยชน์มากถ้าเราจะจำและเข้ารหัสในทุกคุณลักษณะของประสบการณ์ที่เรามี โดยเป็นรายละเอียดที่มีคุณค่า การเรียกคืนจะต้องเหมือนกันในทุกประสบการณ์ที่เรามีในตัวแบบ เพื่อที่จะระบุถึงวัตถุและเหตุการณ์นั้น

5.3 โครงสร้างความรู้จะเป็นความคิดที่อธิบายได้ในหลาย ๆ ทาง สิ่งที่เราพบได้บ่อยคือโครงสร้างความรู้คล้ายกับเครือข่ายของความคิดรวบยอดที่ถูกเชื่อมโยงกัน การสร้างสิ่งแทนความรู้ ความคิดรวบยอดของ “ใบหน้า” โครงสร้างความรู้จะประกอบไปด้วยโนด (Node) และ ลิงค์ (Link) ที่เป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นคู่ ศูนย์กลางของโนด (Node) ในเครือข่ายนี้ คือ ศีรษะ โนด (Node) อื่น ๆ ที่เป็นเครือข่ายกันอยู่ที่เราสร้างสิ่งแทนความรู้กับลักษณะต่าง ๆ ไว้เช่น ตา จมูก ปาก เหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับศีรษะ ตาด้านขวาจะติดต่อ และเชื่อมโยงกับรูปร่าง ขนาด และตำแหน่ง (Steven Palmer, 1975)

5.4 โครงสร้างความรู้ใช้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เมื่อใดที่เราเรียนรู้สิ่งใหม่จากการสอน หรือจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในแต่ละวัน ความทรงจำของเรา และความเข้าใจที่มีต่อโลกจะเปลี่ยนไป โครงสร้างความรู้ได้แสดงให้เห็นว่าความรู้ของเราเกี่ยวกับโลกจะถูกอธิบายความหมายจากประสบการณ์ใหม่ ๆ แล้วมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเหล่านี้ การปรับเปลี่ยนเหล่านี้เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความสมดุลในสติปัญญา กระบวนการทำงานมีลักษณะดังนี้

ลำดับแรก เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ เช่น วัตถุ ประสบการณ์ หรือบางส่วนของความรู้แล้ว เราคงตระหนักว่าสิ่งเหล่านั้นมีลักษณะและโครงสร้าง หรือที่เรียกว่า node and Link ที่มีอยู่ในโครงสร้างความรู้ในความทรงจำ ซึ่งเรียกว่า bottom-up ประการแรกถ้ามันเหมือนกัน เราจะสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะของวัตถุ ประสบการณ์ หรือ ความรู้นั้น โดยพื้นฐานแล้วเราจะค้นหาหลักฐานที่จะมายืนยันถึงลักษณะนั้น หรือที่เรียกว่า top-down ถ้าหลักฐานที่มีปรากฏยืนยันสมมติฐานที่ตั้งไว้ เราจะซึมซับเข้าไป แต่ถ้าไม่ใช่เราจะปฏิเสธสมมติฐาน และมีการปรับโครงสร้างทางปัญญา

5.5 โครงสร้างความรู้จะมีบริบทที่จะส่งผลต่อการตีความหมายของประสบการณ์หรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ เข้าไป

Lloyd komatsu (1992, อ้างถึงใน Robert J. Sternberg, 2002 : 263 - 264) กล่าวว่า การอ่านแบบโครงสร้างความรู้ เป็นการอ่านที่นำความรู้มาเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. ความคิดรวบยอด เช่น รถบรรทุก และ รถยนต์ จะมีความเชื่อมโยงกัน
2. ลักษณะภายในของความคิดรวบยอด เช่น ความสูง และ น้ำหนักของช้าง
3. ลักษณะในการเชื่อมโยงกันของความคิดรวบยอด เช่น สีแดงของลูกแอปเปิ้ล และสีแดงของลูกเชอร์รี่
4. ความคิดรวบยอดและบริบทที่มี เช่น ปลา และมหาสมุทร
5. ความคิดรวบยอดและภูมิหลังของความรู้ เช่น ความคิดรวบที่มีต่อประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา และภูมิหลังของประเทศอเมริกา ตลอดจนรัฐบาล

สุมาลี ชัยเจริญ และคณะ (2547 : 119) กล่าวถึงการอ่านแบบโครงสร้างความรู้ว่า การอ่านแบบนี้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการอธิบายในเรื่องของความจำ เช่น ความเข้าใจในการอ่าน และการคิดเชิง วิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องที่มีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ภายในสมอง กล่าวคือ โครงสร้างทางปัญญาที่แต่ละบุคคล มีอยู่ ที่เรียกว่า สกีม (schema) ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบที่แทนวัตถุสิ่งของ (object) เช่น สกีมของสุนัข หรือ บ้าน
2. รูปแบบที่แทนเหตุการณ์ (Event) ซึ่งภายหลังจะถูกเรียกโดยทั่วไปว่า Script

ทั้งนี้การอ่านแบบโครงสร้างความรู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางปัญญา ของมนุษย์ ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยเฉพาะนักเทคโนโลยี การศึกษาที่ได้เปลี่ยนบทบาทจากการออกแบบการสอนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้มาเป็น การออกแบบเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือทางปัญญาที่ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนให้ เต็มศักยภาพ

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การอ่านแบบโครงสร้างความรู้เป็นโครงสร้างทางปัญญาที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับ สิ่งที่มีอยู่ในโลก หรือ ความเป็นไปในโลก ซึ่งโครงสร้างภายในสามารถปรับเปลี่ยนได้อยู่ตลอดเวลา และมี ประโยชน์อย่างมากในเรื่องเกี่ยวกับความคิด ความจำของมนุษย์ มนุษย์คิดได้อย่างไร และจะมีวิธีการใดที่จะ ช่วยให้การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สุรนันทน์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 22) ได้เสนอทฤษฎีการอ่านไว้ 2 ทฤษฎี ดังนี้

1. การเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ

การอ่านแบบเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ เป็นการเน้นความสำคัญของสารเป็นหลัก ใน ข้อความหนึ่ง ๆ จะมีใจความสำคัญ เมื่อผู้อ่านได้สารแล้ว จะนำใจความสำคัญในแต่ละข้อความมารวมกัน โดยให้ต่อเนื่อง แล้วทำความเข้าใจข้อความเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง

2. การเน้นการวิเคราะห์ข้อความ

การอ่านแบบเน้นการวิเคราะห์ข้อความ เป็นการเน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของ ประโยค ได้แก่ ประธาน กริยา กรรม และส่วนขยาย นอกจากนั้นต้องรู้จักคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม สรรพนาม กริยา ฯลฯ การเข้าใจหน้าที่และความหมายที่แท้จริง จะช่วยให้เข้าใจความหมายของ ข้อความหรือเรื่องที่อ่าน

การอ่านภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ

การอ่านไม่ว่าจะเป็นการอ่านภาษาแม่ หรือภาษาต่างประเทศ ต่างเป็นกระบวนการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารจากสิ่งที่อ่าน ซึ่งมีเทคนิคในการอ่านดังนี้ (Zhao Jinming, 2008 : 31), (Accountset, 2009 : 1)

1. การคาดเดาความหมายของตัวอักษรจากส่วนประกอบของตัวอักษรจีน

อักษรจีนเป็นอักษรที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานกว่าสามพันปี เป็นอักษรที่ได้ผ่านการวิวัฒนาการมา หลายยุคหลายสมัยและใช้จนถึงปัจจุบัน จากวิวัฒนาการอักษรจีนตั้งแต่อักษรกระดูกสัตว์ อักษร โลหะ อักษรจ้วน อักษรขยา อักษรหวัด อักษรสิง และอักษรตัวย่อในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างตัวอักษรที่เป็น

พื้นฐานของรูปแบบอักษรทั้งหมด นั่นคือ ลิวซู (การสร้างอักษรหกชนิด)

วิธีการสร้างอักษรแบบดั้งเดิมของจีนเรียกว่า “ลิวซู” (อักษรหกชนิด) วิธีการสร้างอักษร 6 ชนิดนี้มีอักษรเหมือนภาพ อักษรบ่งความ อักษรรวมความหมาย อักษรแบบบอกความหมายและเสียง อักษรอธิบายเสียง อักษรยืม แท้จริงแล้วในการสร้างอักษรนั้นมีเพียงสี่ชนิดแรกเท่านั้น สองชนิดหลังเป็นเพียงการใช้อักษรไม่ได้เป็นการสร้างอักษร ดังนั้นจึงมีการเรียกววิธีการสร้างอักษรจีนแบบดั้งเดิมอีกว่า “สี่อูซู” ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอักษรแบบหกชนิดหรือสี่ชนิด คนรุ่นหลังอาศัยการใช้งานที่แท้จริงในสังคม และได้ผ่านการศึกษาวิเคราะห์สรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้หลายข้อ กฎเกณฑ์นี้ไม่ได้เพื่อกำหนดออกมาแล้วนำมาใช้ในการสร้างอักษร แต่มีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ช้านแล้ว ผู้ที่ใช้วิธีการสร้างอักษรดังกล่าวเป็นครั้งแรกคือ สวีเซิน นักอักษรศาสตร์ ด้วยเหตุที่สี่ชนิดเป็นวิธีการสร้างอักษรโดยตรงและใช้กันมากในปัจจุบัน จึงขอแนะนำดังนี้

1. อักษรเหมือนภาพ

อักษรเหมือนภาพ หมายถึงอักษรที่วาดหรือเขียนออกมาตามเค้าโครงบางส่วนหรือทั้งหมดของสิ่งของหรือรูปร่างของสิ่งนั้น ๆ เช่น

人 เหมือนรูปคน

木 เหมือนรูปต้นไม้

山 เหมือนรูปภูเขา

火 เหมือนรูปไฟ

口 เหมือนรูปปาก

อักษรชนิดนี้ได้ผ่านการวิวัฒนาการมาหลายพันปี อักษรส่วนใหญ่ไม่เหมือนรูปเดิม แต่ในบรรดาอักษรจำนวนมากที่เดียวที่ ยังคงสามารถแยกแยะหรือเปรียบเทียบให้เห็นได้

2. อักษรบ่งความ

อักษรบ่งความนั้นเป็นการสร้างอักษรจากการใช้เครื่องหมายแสดงความหมาย แบ่งเป็นสองประเภทคือ แบบที่หนึ่งใช้เส้นขีดมาประกอบเป็นตัวอักษร ประเภทที่สองคือ การใส่หรือเพิ่มเครื่องหมายลงไป ในอักษรเหมือนภาพเพื่อบ่งบอกความหมาย ได้แก่

一 (อี) หนึ่งขีด หมายถึง หนึ่ง

二 (เออร์) สองขีด หมายถึง สอง

三 (ซาน) สามขีด หมายถึง สาม

ส่วนที่ใช้เครื่องหมายเติมลงอักษรเหมือนภาพ เช่น

本 (เป็น) หมายถึง รากฐาน เติมขีดขวางลงบนส่วนล่างของต้นไม้ หมายถึงส่วนรากของต้นไม้
ต่อมามีความหมายว่า รากแก่น รากฐาน

末 (ม่อ) หมายถึง ปลายหรือสุด เป็นการสร้างอักษรบ่งความ โดยการเติมขีดบนส่วนบนของต้นไม้
หมายถึงยอดไม้ ส่วนสุดของต้นไม้ เป็นต้น

3. อักษรรวมความหมาย

อักษรรวมความหมาย เป็นการสร้างอักษรแบบรวมตัวอักษรเข้าด้วยกัน อาจจะเป็นสองตัวหรือสองตัวขึ้นไป แสดงความหมายอย่างหนึ่ง เช่น

ตัวอักษร 人 (เหริน) หมายถึง คน

ถ้าเป็นสองตัว 从 (จง) มีความหมายว่า สองคนเดินตามกัน

และถ้าสามตัวรวมกัน 众 (จ้ง) รวมความหมายว่า ฝูงชน มวลชน

ตัวอักษร 木 (มู่) หมายถึง ต้นไม้

ต้นไม้สองต้น ถ้าสองตัวรวมกันเป็นตัวอักษร 林 (หลิน) มีความหมายว่า ป่าไม้

แต่ถ้าสามตัวรวมกันเป็น 森 (เซิน) รวมความหมายว่า ป่าทึบ

ตัวอักษร 水 (ส่วย) หมายถึง น้ำ

ถ้าสามตัวรวมกันเขียนเป็น 淼 (เหมี่ยว) รวมความหมายว่า น้ำเอ่อ ล้นนอง เป็นต้น

ลักษณะข้างต้นเป็นอักษรที่เหมือนกันมารวมกัน อีกลักษณะหนึ่งเป็นการรวมตัวอักษรที่ต่างกัน เช่น
ตัวอักษร 休 (ชิว) มีความหมายว่า พักผ่อน ส่วนหน้าคือ 人 (เหริน) หมายถึง คน ส่วนหลังเป็น
ตัวอักษร 木 (มู่) หมายถึง ต้นไม้ รวมความหมายได้ว่า คนเมื่อเหนื่อยแล้วจะไปพักผ่อนอยู่ใต้ต้นไม้
ตัวอักษร 泪 (เล่ย์) มีความหมายว่า น้ำตา ส่วนหน้าเป็นน้ำ 水 (ส่วย) หมายถึง น้ำ ส่วนหลังเป็น
目 (มู่) หมายถึง ดวงตา รวมความหมายได้ว่า น้ำตา เป็นต้น

4. อักษรแบบบอกความหมายและเสียง

อักษรแบบบอกความหมายและเสียงนั้นเป็นการสร้างอักษรที่มีส่วนประกอบสองส่วนคือ ส่วนบอกเสียงและส่วนบอกความหมาย อักษรชนิดนี้ส่วนมากจะมีสองส่วน และในปัจจุบัน อักษรชนิดนี้มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาอักษรทั้งหมด เช่น

ตัวอักษร 慢 (มัน) หมายถึง ช้า ประกอบด้วยสองส่วน

- ส่วนหน้าคือ 心 (ซิน) เป็นหมวดคำ หมายถึง หัวใจ
- ส่วนหลังคือ 曼 ออกเสียงว่า ม่าน เป็นส่วนบอกเสียง

ตัวอักษร 妈 (มา) หมายถึง แม่ ประกอบด้วย

- ส่วนหน้าคือ 女 (หนี่ยฺ) เป็นหมวดคำ บอกความหมายเกี่ยวกับเพศหญิง
- ส่วนหลังคือ 马 ออกเสียงว่า หม่า เป็นส่วนบอกเสียง

ตัวอักษร 椅 (อี้) หมายถึง เก้าอี้ ประกอบด้วย

- ส่วนหน้าคือ 木 เป็นหมวดคำ หมายถึง ไม้

- ส่วนหลังคือ 奇 ออกเสียงว่า ฉี เป็นส่วนบอกเสียง เป็นต้น

อักษรแบบบอกความหมาย (รูป) และเสียงนั้นเป็นวิธีการสร้างตัวอักษรที่ใช้กันมากที่สุดในการสร้างตัวอักษรตัวย่อในปัจจุบัน เพราะส่วนประกอบของอักษรชนิดนี้สามารถบอกความหมายคร่าว ๆ หรือบอกความหมายเชิงหมวดของคำแล้วยังสามารถเดาเสียงอ่านของคำ ๆ นั้นได้ แต่ในด้านเสียงอ่านนั้น ปัจจุบันมีคำที่สามารถบอกเสียงตามส่วนประกอบบอกเสียงได้เหมือนกันทั้งหมดนั้นน้อย อาจจะมีเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระและวรรณยุกต์ และเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน เสียงพยัญชนะอาจแตกต่างกันไปบ้างแต่ก็ยังคงอยู่ในฐานออกเสียงเดียวกัน เช่น ตัวอักษร 长 (ฉาง) เมื่อประกอบอยู่ในคำอื่นอาจออกเสียงเป็น 张 (จาง) หรือ 帐 账 胀 (จ้าง) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าส่วนบอกเสียงของคำนั้นไม่อาจบอกเสียงได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ตำแหน่งของหมวดคำในอักษรจีนยังมีความสำคัญมาก การทำความเข้าใจเกี่ยวกับตำแหน่งของหมวดคำในอักษรจีน จะสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของตัวอักษรจีนมากขึ้นด้วย ซึ่งตำแหน่งของหมวดคำในอักษรจีนนั้น มีทั้งซ้าย ขวา บน ล่าง คลุมบน ห่อล่าง ล้อมรอบ หรือแม้แต่ทับซ้อนเข้าไปข้างใน การจำแนกหมวดคำอักษรจีนจึงต้องอาศัยประสบการณ์การค้นหาลองผิดลองถูก ทราบว่าหมวดคำที่เปลี่ยนรูปมีอะไรบ้าง ปกติแล้วมักจะสังเกตได้ว่าหมวดคำกลุ่มหนึ่งมักจะอยู่ที่ตำแหน่งเดิมตลอดเวลา แต่หากเป็นกรณีพิเศษอื่นต้องจดจำ ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นเพียงแค่บางส่วนเท่านั้น

หมวดคำที่วางข้างซ้าย เช่น 亻 → 们; 扌 → 打; 忄 → 情; 讠 → 说;
หมวดคำที่วางข้างขวา เช่น 攵 → 教; 隹 → 谁; 殳 → 没; 刂 → 割
หมวดคำที่วางข้างบน เช่น 艹 → 草; 宀 → 家; 耂 → 老; 竹 → 竹
หมวดคำที่วางข้างล่าง เช่น 灬 → 煮;

การเข้าใจวิธีการสร้างอักษรทำให้ผู้เรียนภาษาจีนสามารถเรียนรู้และจำอักษรจีนได้รวดเร็วและมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่ไม่ได้เรียนมาก่อน ถ้าเรามีพื้นฐานความรู้ทางด้านคำศัพท์และหมวดคำจะทำให้เราสามารถเดาความหมายและเสียงอ่านได้ เพราะอักษรส่วนใหญ่ในปัจจุบันมากกว่าร้อยละ 80 เป็นอักษรแบบบอกเสียงและความหมาย

2. การคาดเดาความหมายของคำศัพท์

คำศัพท์ในภาษาจีนสร้างขึ้นมาจากหน่วยคำ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นคำศัพท์เดี่ยว และคำศัพท์ประสม คำศัพท์เดี่ยวสร้างขึ้นมาจากหน่วยคำหนึ่งหน่วยคำที่มีความหมายสมบูรณ์ และสามารถใช้อย่างลำพังได้ เช่น

人 (เหริน) แปลว่า คน

车 (เชอ) แปลว่า รถ

คำศัพท์เดี่ยวสามารถนำมาประสมกับคำอื่น สร้างเป็นคำศัพท์ใหม่ได้ เช่น

泰国 (ไท่กว๋อ) + 人 (เหริน)

ประเทศไทย + คน หมายถึง คนไทย

火 (หั่ว) + 车 (เชอ)

ไฟ + รถ หมายถึง รถไฟ

ด้วยเหตุนี้ ถ้าเข้าใจความหมายของคำว่า “人” (เหริน) หรือ “车” (เชอ) แล้ว เมื่อสองคำดังกล่าว ประสมกับคำศัพท์อื่นจะทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาความหมายของคำศัพท์เหล่านั้นได้ กล่าวคือสามารถทราบในเบื้องต้นว่า คำศัพท์นั้นเกี่ยวข้องกับคน เกี่ยวข้องกับรถ เป็นต้น

3. การคาดเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท

การอ่านบทความหรือข้อความภาษาต่างประเทศ สิ่งที่เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการอ่านนั้น คือ การไม่เข้าใจคำศัพท์ เมื่อไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์แล้ว อาจจะทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจความหมายของบทความหรือข้อความที่อ่านได้ การเปิดพจนานุกรม การถามอาจารย์ หรือเพื่อนอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้อ่านรู้ความหมายของคำศัพท์ แต่ในกรณีที่ไม่มีพจนานุกรม ไม่สามารถถามอาจารย์หรือเพื่อนได้ วิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ได้ คือ การคาดเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบทที่อ่าน

การคาดเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท เป็นการเดาความหมายของคำศัพท์จากข้อความหรือคำศัพท์อื่นที่อยู่แวดล้อมคำศัพท์ที่ผู้อ่านไม่ทราบความหมาย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. การเดาความหมายของคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน โดยทั่วไป ประโยคที่มีคำศัพท์ยาก มักจะพบว่ามีการใช้คำศัพท์อื่นที่มีความหมายใกล้เคียงในประโยคนั้นด้วย เช่น

他俩非常默契，不说话也知道对方在想什么。

เขาทั้งสองเข้าใจกันได้เองได้ดีมาก ไม่ต้องพูดก็รู้ว่าอีกฝ่ายกำลังคิดอะไร

我感到很迷惑，不明白他这样做到底是为什么。

ฉันรู้สึกงงวยมาก ไม่เข้าใจเขาทำอย่างนี้เพื่ออะไร

จากประโยคข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “默契” (เข้าใจกันได้เอง) มีความหมายว่า “不说话” (ไม่ต้องพูด) และคำว่า “迷惑” (งงวย) มีความหมายว่า “不明白” (ไม่เข้าใจ) ซึ่งผู้อ่านสามารถทราบความหมายของคำศัพท์ยากที่ไม่รู้ความหมายได้จากคำศัพท์อื่นในประโยคที่มีความหมายใกล้เคียงกัน

2. การเดาความหมายของคำศัพท์ที่มีความหมายต่างกัน การใช้ภาษาในการสื่อสาร มักจะพบเห็นการใช้ภาษาที่มีความหมายตรงข้ามกันในประโยคด้วย ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้อ่านสามารถเดาความหมายคำศัพท์ที่ไม่ทราบได้ เช่น

你应该自己做事情，不应该依赖别人。

คุณควรจะทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่ควรต้องอาศัยคนอื่น

ในประโยคข้างต้นนี้ จะเห็นว่ามีคำว่า “应该” (ควร) และ “不应该” (ไม่ควร) ซึ่งคำว่า “自己做事情” (ทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง) สามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าคำว่า “依赖” (อาศัย) ดังนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของประโยคย่อยแรก ก็สามารถเข้าใจประโยคย่อยหลังได้ไม่ยาก

她长得很苗条，不像妈妈那么胖。

หล่อนรูปร่างออรชร อ่อนแอ้น ไม่เหมือนคุณแม่ที่อ้วนขนาดนั้น

คำว่า “不像” (ไม่เหมือน) สามารถสื่อได้ว่า “她” (หล่อน) กับ “妈妈” (คุณแม่) ไม่เหมือนกัน ซึ่ง “妈妈那么胖” (คุณแม่ที่อ้วนขนาดนั้น) มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “苗条” (ออรชร อ่อนแอ้น) ดังนั้น จึงเข้าใจได้ว่า “苗条” (ออรชร อ่อนแอ้น) มีความหมายว่า “不胖，瘦” (ไม่อ้วน ผอม)

3. การเดาความหมายของคำศัพท์จากคำที่ยกตัวอย่างในประโยค บางครั้ง จะพบว่า บทความหรือข้อความจะการใช้การยกตัวอย่างเพื่ออธิบายความหมายของคำศัพท์ที่เข้าใจยาก เช่น

王先生在家什么也不干，不买菜、不做饭、不扫地、不洗衣服，非常懒惰。

คุณหวังอยู่บ้านไม่ทำอะไรเลย ไม่ซื้อกับข้าว ไม่ทำอาหาร ไม่กวาดพื้น ไม่ซักผ้า ซี้เกียจมาก

จากในประโยคที่ยกตัวอย่างว่า “不买菜、不做饭、不扫地、不洗衣服” (ไม่ซื้อกับข้าว ไม่ทำอาหาร ไม่กวาดพื้น ไม่ซักผ้า) ทำให้สามารถเข้าใจคำว่า “懒惰” (ซี้เกียจ) ว่าเป็นความหมายว่า “什么也不干，不爱劳动” (ไม่ทำอะไรเลย ไม่ชอบทำงาน) ได้

ในประโยคที่มีการยกตัวอย่าง มักจะพบคำว่า “比如” (อย่างเช่น) “例如” (ตัวอย่าง) “像” (เหมือน) เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้จะสามารถช่วยให้ผู้อ่านสามารถวินิจฉัยได้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาขาวิชาภาษาจีน

สาขาวิชาภาษาจีน เป็นหนึ่งสาขาวิชาที่สังกัดในภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งการเรียนการสอนของสาขาวิชาภาษาจีนนั้น เริ่มเปิดสอนเป็นวิชาเลือกเสรีก่อนเป็นอันดับแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เปิดสอนเป็นวิชาโทในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และเปิดสอนเป็นวิชาเอกครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ชื่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ซึ่งหลักสูตรนี้เปิด

สอนมาเป็นระยะเวลากว่า ๑๖ ปีแล้ว การเรียนการสอนภาษาจีนในหลักสูตรเน้นการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านการใช้ภาษาจีนเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม สภาพการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจของจีน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจรอบด้านเกี่ยวกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนในหลักสูตรนี้สามารถประกอบอาชีพตามบริษัทร่วมทุนระหว่างประเทศ หรือบริษัทต่าง ๆ ที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถทางภาษาจีนทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือประกอบอาชีพนักแปล ล่าม มัคคุเทศก์ เป็นต้น ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีนที่เป็นชาวไทยจำนวน ๖ คน และเป็นชาวต่างชาติจำนวน ๒ คน มีนิสิตที่เรียนภาษาจีนเป็นสาขาวิชาเอกในปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวนทั้งสิ้น ๒๕๐ คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาจีนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐยา เกลยทรัพย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาปริญญาโท : ศึกษาระดับสถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างของพฤติกรรมการอ่านสิ่งพิมพ์ภาษาไทยและอังกฤษ ระหว่างเพศชายและหญิงในภาพรวม แต่เมื่อศึกษาพฤติกรรมในมิติต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านวัตถุประสงค์ในการอ่าน โดยนักศึกษาหญิงอ่านหนังสือเพื่อการทำรายงานมากกว่านักศึกษาชาย ในขณะที่นักศึกษาชายอ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นมากกว่า นอกจากนี้นักศึกษาชายยังอ่านหนังสือในช่วงเวลาที่หลากหลายกว่านักศึกษาหญิง ในเรื่องของความเข้าใจสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาหญิงมีความเข้าใจการอ่านนิตยสารมากกว่านักศึกษาชาย ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษา 4 ภาคการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีจำนวนภาคเรียนมากกว่าจะมีความสนใจในการอ่านตำราภาษาอังกฤษมากกว่านักศึกษาที่มีจำนวนภาคเรียนน้อยกว่าสำหรับจำนวนชั่วโมงในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน พบว่า นักศึกษาอ่านหนังสือประมาณ 2 ชั่วโมง 17 นาทีต่อวัน โดยอ่านสิ่งพิมพ์ภาษาไทย เฉลี่ยวันละ 1 ชั่วโมง 34 นาทีและภาษาอังกฤษประมาณ 43 นาทีต่อวัน ลักษณะการอ่านสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ผู้สอนมอบหมายคือ การแสวงหาเอกสารแปลมาอ่านมากที่สุด (72.5%) ตามด้วยการหาเนื้อเรื่องภาษาไทยมาเทียบเคียง (65.6%) และการแบ่งอ่านกับเพื่อนคนละตอนแล้วนำมารวมกัน (61.3%) ตามลำดับ สำหรับเอกสารการสอนเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการอ่านเรื่องน่าสนใจโดยทั่วไป (72.5%) และเป็นเรื่องสั้น ๆ 1-3 ย่อหน้า (61.9%) แต่ก็มีผู้ที่ต้องการอ่านทั้งเรื่องที่น่าสนใจทั่วไปและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตน (49.4%) ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจัดทำเอกสารการสอนเสริมการอ่านที่มีทั้งเรื่องทั่วไปและเรื่องเฉพาะสาขาวิชาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง (self-access center) เพื่อให้นักศึกษาฝึกอ่านภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน

กนิษฐา มหาวงศ์ทอง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านของพระนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จำนวน 147 รูป พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่พระนิสิตชอบอ่านในระดับมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน / ตำรา โดยใช้เวลาในการอ่านทุกวัน พระนิสิตมีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อสอบผ่านวิชาที่เรียนในหลักสูตร ทันท่วงทีข่าวสารเหตุการณ์ และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ตามลำดับ ปัญหาในการอ่านของพระนิสิต คือ มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษน้อย มีการบ้านจากการเรียนมาก และมีปัญหาทางสายตา ตามลำดับ สำหรับประเภทและเนื้อหาของสารสนเทศที่พระนิสิตชอบอ่าน นอกเหนือจากหนังสือ คือ สารสนเทศประเภทสารคดีท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์รายวัน และนิทานธรรมะตามลำดับ ทั้งนี้พระนิสิตจะชอบอ่านสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์มากกว่าสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และสถานที่ที่ชอบไปอ่านหนังสือ คือ ห้องสมุด และวัด ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของพระนิสิต พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อน สถานศึกษา / ห้องสมุด และแหล่งอื่น ๆ เช่น ร้านหนังสือ อยู่ในระดับปานกลางทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของพระนิสิตเรียงตามลำดับคือ สถานศึกษา ห้องสมุด เพื่อน และครอบครัว

โชคชัย เพ็ชรนคร และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการอ่านหนังสือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 300 คน โดยทำการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ปัญหาที่ทำให้นักศึกษาไม่สนใจการอ่านหนังสือ และความพึงพอใจในการใช้สถานที่อ่านหนังสือของมหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการอ่านหนังสือเป็นบางครั้งมากที่สุด โดยหนังสือที่อ่านมากที่สุดคือ หนังสือนิตยสาร อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ซื้อมาอ่านเองที่บ้านในวันเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์ละ 3-4 วัน ระยะเวลาในการอ่านแต่ละครั้งประมาณ 31-60 นาที หนังสือที่ใช้อ่านมีราคา 100-200 บาท ประโยชน์ที่ได้มากที่สุดคือ ได้สาระความรู้ ส่วนความพึงพอใจในการอ่านหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจในการอ่านหนังสือโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เพลินพิศ เนติธรรมกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษาของสถาบันไม่ค่อยสนใจในเรื่องการอ่านมากนัก สิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาสนใจอ่านมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ รองลงมาคือ นิตยสารและตำราเรียน โดยใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน และใช้เวลาอ่านตำราเรียนวันละ 1-2 ชั่วโมง แต่มีถึงร้อยละ 45.8 ที่ใช้เวลาอ่านตำราเรียนน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน ผู้หญิงจะสนใจอ่านตำรามากกว่าผู้ชาย และสถานที่อ่านส่วนใหญ่จะเป็นที่บ้านหรือในที่พัก รองลงมาคือห้องสมุด ผลการเรียนรู้มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับใช้เวลาในการอ่าน คือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีจะใช้เวลาอ่านมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2546 : 1) ได้ดำเนินการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 โดยสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ตามความต้องการของรัฐบาล ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. จำนวนผู้อ่านหนังสือและไม่อ่านหนังสือ

จากผลการสำรวจ พบว่า ประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไปจำนวน 57.8 ล้านคน เป็นผู้อ่านหนังสือ 35.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 38.8 เมื่อพิจารณาผู้อ่าน

หนังสือ พบว่า เพศชายมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่าเพศหญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 64.8 และร้อยละ 57.7 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามภาคและเขตการปกครอง พบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครมีอัตราการอ่านหนังสือสูงที่สุด ร้อยละ 81.6 รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ (ร้อยละ 63.5 , 61.1 และ 59.2 ตามลำดับ) สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการอ่านหนังสือต่ำสุด คือ ร้อยละ 52.8 ทั้งนี้ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 74.4 และร้อยละ 54.7) ในจำนวนผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน เป็นเพศชาย 10.1 ล้านคน และเพศหญิง 12.3 ล้านคน โดยอัตราการไม่อ่านหนังสือของ เพศหญิงสูงกว่าเพศชาย (ร้อยละ 42.3 และร้อยละ 35.2) ประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตรา การไม่อ่านหนังสือสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาล คือ ร้อยละ 45.3 และ ร้อยละ 25.6

2. ประเภทหนังสือที่อ่าน และความถี่ในการอ่าน

ในจำนวนผู้อ่านหนังสือ 35.4 ล้านคน มีสัดส่วนของการอ่านหนังสือพิมพ์สูงที่สุด ร้อยละ 66.0 รองลงมา คือ อ่านนวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น (ร้อยละ 44.6) และอ่านตำราเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 40.0) เมื่อพิจารณาประเภทหนังสือที่อ่านตามกลุ่มอายุ พบว่า วัยเด็กอายุ 6 - 14 ปี เกินกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป อ่านตำราเรียนตามหลักสูตร รองลงมา คือ อ่านนวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น สำหรับในกลุ่มวัยทำงาน 25 - 59 ปี วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) และเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาความถี่ของการอ่านหนังสือแต่ละประเภท พบว่า ผู้ที่อ่านตำราเรียนตามหลักสูตร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.3 อ่านทุกวัน รองลงมาอ่านสัปดาห์ละ 4 - 6 วัน (ร้อยละ 26.3) กลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่อ่านทุกวัน ร้อยละ 30.6 รองลงมาอ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 วัน (ร้อยละ 28.5) กลุ่มที่อ่านวารสาร/เอกสารอื่นๆ นิตยสาร นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น ส่วนใหญ่อ่านนาน ๆ ครั้ง

3. เนื้อหาสาระที่อ่านและสถานที่อ่านหนังสือ

ผู้อ่านหนังสือส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.3 อ่านข่าว รองลงมา อ่านสารบันเทิง (ร้อยละ 23.8) อ่านสารคดี/ความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 21.9) เมื่อพิจารณาสถานที่ในการอ่านหนังสือ พบว่า ผู้อ่านหนังสือส่วนใหญ่ร้อยละ 45.5 อ่านหนังสือที่บ้าน รองลงมา อ่านที่สถานศึกษา (ร้อยละ 19.4) อ่านที่ทำงาน (ร้อยละ 14.1) อ่านตามสถานที่เอกชน (ร้อยละ 12.8) สถานที่อ่านหนังสือที่มีประชาชนไปใช้บริการน้อยกว่าร้อยละ 4.0 ได้แก่ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือในหมู่บ้าน/ชุมชนและสถานที่ราชการ นอกจากนี้มีเพียงร้อยละ 0.2 เท่านั้น ที่อ่านระหว่างโดยสารรถหรือเรือ

4. สาเหตุหลักที่ไม่อ่านหนังสือ

ในจำนวนผู้ที่ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคนนั้นส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.4 ชอบฟังวิทยุหรือดูทีวีมากกว่า รองลงมาคือ ไม่มีเวลาอ่าน (ร้อยละ 48.1) และไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ (ร้อยละ 45.5) เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือตามกลุ่มอายุ พบว่า ส่วนใหญ่แทบทุกกลุ่มให้เหตุผลว่า ชอบฟังวิทยุ ดูทีวีมากกว่า ยกเว้น กลุ่มเด็กอายุ 10 - 14 ปี ที่ให้เหตุผลว่าไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ ถึงร้อยละ 60.9 และกลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ที่ไม่อ่านเพราะสายตาไม่ดี ร้อยละ 58.5

5. การส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือ

จากข้อถามความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.3 คิดว่าหนังสือควรมีราคาถูกลง รองลงมา คือ ควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน (ร้อยละ 35.9) และควรส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านหนังสือ (ร้อยละ 22.9) ซึ่งความคิดเห็นในการส่งเสริมให้รักการอ่านของเพศชายและเพศหญิงสอดคล้องกัน

จากผลการสำรวจ สรุปได้ว่า การรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านควรเริ่มแต่เยาว์วัย และต้องเริ่มต้นจากครอบครัวเป็นลำดับแรก โดยพ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก เพื่อให้ลูกได้ซึมซับพฤติกรรมดังกล่าวตั้งแต่วัยแรกเกิด นอกจากนี้สถานศึกษาก็มีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เด็กรักการอ่าน โดยควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้น และจากข้อคิดเห็นในการส่งเสริมให้เกิดการรักการอ่าน รัฐบาลควรมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาหนังสือให้ถูกลง และจัดให้มีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน เพิ่มขึ้น

สุรณี แก้วกลม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 185 คน ในด้านความถี่ แรงจูงใจ ปัญหาการรับรู้ความสามารถ และวิธีการพัฒนาการอ่าน พบว่า

1. อัตราความถี่ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งประเภทวิชาการและบันเทิงคดี
2. แรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา คือ การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความต้องการสอบผ่านวิชาที่เรียน
3. การรับรู้ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยในทุกด้าน
4. ปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ ไวยากรณ์ และสภาพแวดล้อมรบกวน
5. วิธีการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา คือ การทบทวนบทเรียนด้วยตนเองและการฝึกออกเสียงกับอาจารย์ในชั้นเรียน

ซึ่งโดยภาพรวมพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 ของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานีอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

สุจิตรา จรจิตร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ พบว่า นักศึกษาสนใจอ่านสิ่งพิมพ์ประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด สิ่งพิมพ์ที่อ่านในชีวิตประจำวันมากที่สุด คือ ตำราเรียน โดยใช้เวลาอ่านวันละ 1-2 ชั่วโมง และอ่านสิ่งพิมพ์อื่นวันละประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง แหล่งที่อ่านสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุด รองลงมาคือ ที่พักและร้านขายหนังสือตามลำดับ สำหรับความสนใจอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทความ นิยายสาร อยู่ในระดับปานกลาง

กฤษณพันธ์ เฟื่องศรี (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ของประชาชนในจังหวัดลำปาง จำนวน 242 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่สนใจและต้องการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์มากที่สุด ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่บ้านของตนเองมากที่สุด สัปดาห์หนึ่งจะ

อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ 1-2 ครั้ง ใช้ระยะเวลาในการอ่านครั้งละ 15-30 นาที และจะอ่านเมื่อมีเวลาว่าง ช่วงเวลาบ่าย หลังจากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์แล้วจะนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ของประชาชนด้านความสนใจและความต้องการในการเลือกอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในด้านสถานที่อ่าน จำนวนครั้งที่อ่านภายในหนึ่งสัปดาห์ ระยะเวลาที่ใช้ในการอ่าน ช่วงเวลาที่อ่าน และกิจกรรมต่อเนื่องที่ทำหลังจากการอ่าน เมื่อวิเคราะห์ทุกตัวแปรต้น คือ กลุ่มอายุ เพศ อาชีพ การศึกษา รายได้ สถานภาพในครอบครัว สถานภาพทางสังคม และเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Wang Yiming and et al (2010 : Abstract) ศึกษาพฤติกรรมการอ่านทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสำรวจการอ่านทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 5 แห่งในเมืองปักกิ่ง พบว่า การอ่านทางอินเทอร์เน็ตเริ่มมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและการเข้าร่วมกิจกรรมในสถานศึกษา โดยเวลาในการอ่านทางอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 1.55 ชั่วโมงต่อวัน และเวลาในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มเฉลี่ย 2.16 ชั่วโมงต่อวัน สิ่งที่นักศึกษาสนใจอ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ได้แก่ การอ่านข่าวออนไลน์ เว็บไซต์ และผลงานวิชาการ ซึ่งเพศ อายุ ระดับการศึกษา กับพฤติกรรมการอ่านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Xuxin (2009 : Abstract) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษาแรงจูงใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT ระดับความพึงพอใจหลังจากการอ่านหนังสือประเภท IT และความคิดเห็นของนักศึกษาต่อเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ประเภท IT พบว่า เพศ สาขาวิชา และชั้นปีแตกต่างกัน นักศึกษาจะมีพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT แตกต่างกัน กล่าวคือ แรงจูงใจในการอ่าน และระดับความพึงพอใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหลังจากการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT มีความแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT นั้น นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเชิงบวกทางด้านเนื้อหาที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ประเภท IT ว่าหนังสือพิมพ์ประเภท IT มีประโยชน์ ได้รับความรู้ที่มีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ได้จริง

Shan-Ju L. Chang (2003 : Abstract) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการอ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์มหาวิทยาลัย 5 แห่งในสาธารณรัฐไต้หวัน จำนวน 24 คน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานการณ์การอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พฤติกรรมการอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คุณลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับการอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลกระทบของการอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยจะอ่านข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เมื่อต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ถ้าต้องการเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกจะอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม ในส่วนของพฤติกรรมการอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ถึงแม้ว่าอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยจะนิยมอ่านข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ก็ยังให้ความสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม ซึ่งไม่พบว่ามีพฤติกรรมการอ่านที่แตกต่างกันชัดเจนถึงขั้นไม่ต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทาง

สื่อสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม คุณลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เห็นได้ชัดคือ เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เพิ่มปริมาณในการอ่านได้มากขึ้น และผลกระทบจากการอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น พบว่า เป็นผลกระทบในเชิงบวก ทำให้อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยสามารถเลือกอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

Chen Yirou and et al (2000 : Abstract) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหมิงซิน พบว่า นักศึกษาที่ทำการทดสอบวัดระดับภาษาอังกฤษได้ A มีอัตราการอ่านบทความมากถึง 88% และสามารถตอบคำถามในแบบทดสอบได้ถูกต้องสูงถึง 74% ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทางด้านพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษา ยังพบว่า การอ่านบทความเพื่อตอบคำถามของนักศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่อ่านบทความแล้ว เมื่อต้องตอบคำถาม มักจะกลับไปหาคำตอบจากบทความที่อ่านอีกครั้ง ซึ่งนักศึกษาที่ทำการทดสอบวัดระดับภาษาอังกฤษได้ B ต้องกลับไปหาคำตอบจากบทความสูงถึง 36% ส่วนนักศึกษาที่ทำการทดสอบวัดระดับภาษาอังกฤษได้ C นักศึกษาส่วนมากจะทำการอ่านบทความก่อนจึงจะไปทำแบบทดสอบ แต่อัตราการตอบคำถามได้ถูกต้องกลับอยู่ในระดับต่ำสุด นอกจากนี้ ยังพบว่า อัตราในการอ่านบทความและอัตราในการกลับมาอ่านบทความเพื่อตอบคำถามของนักศึกษาเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย แต่อัตราในการตอบคำถามได้ถูกต้องนั้น นักศึกษาเพศชายกลับสูงกว่า และในขณะเดียวกันยังพบว่า นักศึกษาที่มีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษดี มักจะมีอัตราในการตอบคำถามได้ถูกต้องสูง และใช้เวลาในการตอบคำถามน้อย